

GASTEIZKO APEZPIKUA ETA BESTEAK

Francisco Peralta Jn.a, oraintsu arte Gasteizko Apezpiku izana, bertako Administratore apostoliko bihurtu da: hau da, Aita Santuaren izenean eta ordezkari bezala Diozesia administratze-ko izendatua izan da. Behin-behingo bakarrik; izan ere, Gasteizkoa edo Arabakoa Diozesia denez, bere apezpikua dagokio; pezpikuak, ordea, nork bere izenean administratzen du Diozesia, eta ez Aita Santuaren izenean edo ordezkari bezala, nahiz eta Aita Santuak izendatu izan.

Beraz, Gasteizko Diozesia bakante dago. Eta beste apezpiku bat bilatzen du.

Euskal Herriko kristau gehienak, eta arabarrak ere, nahiko ustekabeen hartu ditu errenuntzia honek. Behin baino gehiagotan Arabako apaizek eta kristau askok eskatua zuten Peralta Jn.aren dimisioa. Eta une honetan, Vaticanok apezpikuak izendatzeko eraman ohi duen politika ezagutzen dutenek ez zuten Gasteizkoa aldatzekoa zuenik. Hala ere, ixilpeko politikaren bidetatik Gasteizko elizbarrutia bakante gelditu da. Une honetantxe, hain zuzen ere.

Osasun eskasagatik errenuntzia eman omen du Peralta Jn.ak. Eliz munduan bada hitz bat, "errenuntzia", hain zuzen ere, "dimisio" hitza baino gehiago erabiltzen dena. Ba dirudi, apezpikuak eskubide modukoren bat duela, apezpiku izateko, eta kargua uztean bere eskubideren bat uzten duela: halabeharrez, eta penaz eta dolorez eskuraturiko eskubideren bat utzi beharrean gertatzen dela. Oraingoan osasun eskasak behartu du nonbait Gasteizko apezpikutzat uztera. Ez dago Eliza eraberritzeko esperantza handirik, bere barruko karguak "eskubideen eta errenuntzien" teologian oinarritzen baldin baditu. Logika hori baztertzen hasia dela espero dugu; Arabako hainbat apaiz eta kristauk ez zion Peralta Jn.ari "dolorezko errenuntzia" eskatzen, eta bai "ohorezko dimisioa".

Berrien bila

Gasteizko eta Arabako kristauak beste apezpiku baten bila ari dira dagoeneko... Bila ari dira ala zain daude? Galdera honek berriro ere Apezpikuak auzeratzeko eta izendatzeko bideak eta sistematik astintzen ditu. Ixilpean, diplomaziarren bideetatik, kalkulu politikoen sareetatik eta Arabako kristau gehienek ez susmo eta ez kezkarik ez dutelarik "ezarriko" ote zaie beren apezpiku berria?

Baina Gasteizko apezpiku berriaren arazoak Euskal Herriko Elizaren apezpikuen eta Euskal Elizaren beraren arazo nabarmendu du berriro ere.

Gipuzkoako Argaia Jn.ak aurkeztua du nonbait bere dimisioa Vaticanori, 75 urte bete dituelako. Eta nahiko segurua da Vaticanok onhartu egingo duela dimi-

sioa. Setien Jn.a, berriz, orain arte Gotzai Laguntzailea izan dena, ez da derri- gorrez zaharraren ondorengo izango. Bere alde duen zenbait lagun ere bildur da ez ote den Gipuzkoan geldituko, Argaia erretiratzen denean; eta besteren bat izendatzeko ote duten Donostiarako.

Baina hemen ere zeinek jokatuko du jokia? Setienek ez du Argaiaren jarraitzaile izateko eskubiderik, Eliz Legearen arabera. Baina apezpikua Aita Santuaren ordezkari hutsa ez baldin bada, bidezkoa da Gipuzkoako kristauak beren hitza esatean, *beren* apezpikuari buruz, Eliz barruko demokraziaren arabera.

Bizkaiko gotzain zaharra, Añoveros hategia, oso gaixorik dabil azkenaldi honetan, nahiz ez izan hain "zaharra". Orain dela urte batzuz, Uriarte Jn.a eman zioten laguntzaile bezala. Badirudi honek daramala diozesiaren ardua erta dinamika nagusia. Noiz gertatuko da Añoverosen "dimisioa"? Badirudi laister izan beharko lukeela. Orduan, Gipuzkoan bezala, Bizkaiko kristauak *beren* apezpikua *bilatu* beharko dute, Uriarte ez baita derrigorrez eta legez haren jarraitzaile izango. Beren jokia jokatu behar dute kristau guztiek.

Baionan besterik gertatu da. Han ere ba da apezpiku bat —ez da euskalduna bera—. Orain dela urte batzuz, laguntzaile bat eman zioten, arrotza bera ere. Geroztik hau beste nonbaitera bidali dute, eta berriro ere laguntzailerik gabe dago Baionako apezpikua. Ba dirudi, orain dela urte batzuz, gazteagoa izanik, apezpiku laguntzaile baten premia baldin bazuen, orain handiagoa izan behar duela. Iparraldeko kristauak beren arteko apezpiku bat, euskalduna izatea dute egiteko eskabide bat; baina horretaz gainera, euskal Diozesia, euskal hiru herrialdeak bakarrik bilduko dituen, lortzea dute segurua asko beren eskabide nagusia, Baionako oraingo Diozesiak, euskal herrialdeez gainera Biarno ere hartzen baitu. Beren jokia jokatu beharrean dira Iparraldeko kristauak ere.

Nafarroara berriz, orain dela gutxi etorri zen apezpiku berria: Cirarda Jn.a. Nafarroako kristauak ez zuten *izenda-*

pen horretan parterik izan. Hala ere, ba dirudi urte batzutarako behintzat beren apezpiku izango dutela Cirarda Jn.a.

Eta Euskal Elizaz zer?

Euskal Herria eraikiz joateko oso garrantzizkoak izango dira datozen urteak. Eta Euskal Herriari Euskal Eliza dagokio.

Oso luzatzen ari da Vaticano Hegoaldeko lau herrialdeak —eta Diozesiak— Eliz Probintzia batetan biltzeko, milaka kristau eta apaiz askok, eta hemengo apezpikuek beraiek ere, aspalditik eskatua diotenez gero. Zergatik luzatzen da? Beharbada Euskal Herriaren autonomia nondik nora joango den zain dago, eta bereziki Nafarroaren etorkizuna zein izango den zain. Ez du urrats diplomatiko faltsurik eman nahi segurua asko; baina Elizari urrats profetiko egiazkoa ematea dagokio.

Dena dela, Euskal Eliza ez da eraikiko euskal Probintzia sortuz, ez eta Euskal Herri osoko —Iparraldeko eta Hegoaldeko— Apezkuen Konferentzia sortuz. Euskal Eliztarrek osatzen dute funtsean euskal Eliza. Horregatik herritik bertatik, "kristau herriaren" beraren erakunde eta antolamenduetatik hasiko da bereziki Euskal Eliza mamitzen. Bestela, euskal Eliz Probintzia edota Apezpikuen Konferentzia gainegitura hutsa izan daitezke.

Baina euskal kristauak joko hau ere jokatzeak dute, Euskal Eliza eraikitze-ko. Besteak beste, ez Gasteizen ez Baionan, ez eta beste diozesietan ez dago aurreantzean, euskaraz ez dakien apezpikurik onhartzerik.

Baina puntu garrantzizko —oso garrantzizko— bat besterik ez da hori, Euskal Herri berrian zernolako Eliza nahi dugun jakiteko. Horrekin batera beste arazo asko daude: eta oinharri-oinharrian Elizaren lekua zein izango den bere iraultza nazionala eta soziala bideratzen ari den Herri honen barnean; zein izango den kristauen egitekoa eta lekua, gaurko eta biharko euskal gizarte berri horretan.

Eliza krisi latzean sarturik dago Euskal Herrian. Eta funtsean Euskal Herriaren beraren krisia darama barnean.

Paulo Agirrebaltzategi

Ba dugu aita santua edo hobe, ba dute katolikoek. Elizak duen inertziak biderik errazenera darama bere burua, arrisku guttien daukan zidorrari jarraitu nahi zaio. Ez da 'ezer' aldatu oraindik. Kardinalak berehala autatu egin zuten aita berria; ez ziren eztabaidetan sartu nahi. Argi dago zergatik.

Ba liteke aita berritzaile, progresista, bildurgabe batek eliza historikoa ebanjelioari lot ziezaiola baina ebanjelioak Vatikano eliza deuseztatuko zukeen berehala. Mozkinak, prebendak, kardinalak - elizaren printzeak -, politika eskuindarra, akzioak eta honen guztien inguruan dagoen guztia desagertu beharko lituzke eliza ebanjelikoak. Mitoak, botere ekonomikorik gabe, jausi egingen ziratekeen ere bai. Rituak, mezak, sakramentuak eta folklore mitiko den guztia desagertu, ondorio gisa. Ba liteke ere orduan ebanjelioan irakurri dugunez, eliza, kristautarren komunitate espiritual eternala izan zedin baina fedea falta egiten zaiela kardinalaie ematen du eta ... marxistak bezala oinarri mitiko ekonomikoetan finkatzen dute elizaren eternaltasuna.

Sir Jauna.